

Kritik mot Kärlmottagningen vid Centralsjukhuset Kristianstad för att en patient felaktigt har debiterats en avgift för att ha uteblivit från en erbjuden hälsoundersökning (aortascreening)

Beslutet i korthet: För att en region ska få ta ut en avgift för uteblivet besök inom hälso- och sjukvården krävs att besöket är avtalat. I Region Skåne erbjuds män över 65 år en undersökning av stora kroppspulsådern, s.k. aortascreening. ChefsJO konstaterar att endast en kallelse med ett erbjudande om sådan undersökning inte innebär att det är fråga om ett avtalat besök. Kärlmottagningen vid Centralsjukhuset Kristianstad kan därför inte undgå kritik för att i kallelser till sådana undersökningar ha angett att ett uteblivet besök debiteras patienten och även för att ha debiterat en avgift i ett enskilt fall.

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 19 oktober 2022 klagade AA på Region Skåne för att regionen debiterar en avgift om en patient uteblir från ett besök för undersökning av stora kroppspulsådern, s.k. aortascreening, trots att besöket inte har avtalats med patienten. Av anmälan framgick även bl.a. att regionen hade fakturerat AA för att han uteblivit från en sådan undersökning.

Utredning

Efter remiss anförde regionen bl.a. följande:

Aortascreening för män över 65 år är avgiftsfri. Av bilagan Patientavgifter i öppenvård Region Skåne 2022 (avgiftsbilagan), som regionfullmäktige har antagit, följer att patientavgiften för uteblivna avgiftsfria besök är 300 kronor. I en särskild kommentar anges att detta gäller även ”hälsoinriktade insatser inkl screening”.

AA fick ett erbjudande om aortascreening från Kärlmottagningen vid Centralsjukhuset Kristianstad. Kallelsen hade utformats enligt kärlmottagningens lokalt framtagna mall. I mallen angavs bl.a. ”Om du får förhinder eller inte vill komma måste du avboka din tid, annars får du en faktura på 300 kr (+50 kr för

fakturering)". Sedan AA hade uteblivit från aortascreeningen fakturerade kärlmottagningen honom 300 kronor.

Kärilmottagningen uppfattade formuleringarna i avgiftsbilagan som att avgift får tas ut om patienter uteblir från en erbjuden aortascreening. Det har dock aldrig varit regionens avsikt att formuleringarna skulle medge en sådan tolkning. Regionen anser att en kallelse med ett erbjudande om reserverad tid för aortascreening inte avser ett avtalat besök i lagens mening. För att det ska vara fråga om ett avtalat besök krävs att patienten bekräftar eller ombokar tiden. Regionen beklagar därför den uppkomna situationen som har lett till att AA har fakturerats i strid med gällande rätt. Fakturan har makulerats.

Regionen har vidtagit flera åtgärder för att säkerställa att en liknande situation inte ska uppstå igen, bl.a. ett förtydligande av avgiftsbilagan i vilket anges att avgift för uteblivet besök inte ska tas ut "om kallelse skett utan överenskommelse mellan vårdgivare och patient dvs ej bekräftad/avtalad tid". Förtydligandet har skickats till berörda verksamheter och även publicerats på regionens webbplats för information och tjänster till vårdgivare och vårdpersonal.

AA yttrade sig över remissvaret.

Bedömning

Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL, innehåller bestämmelser om hur hälso- och sjukvårdsverksamhet ska bedrivas. Med hälso- och sjukvård avses enligt 2 kap. 1 § HSL bl.a. åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador. Aortascreening, som är en hälsokontroll, faller därmed in under begreppet hälso- och sjukvård (se prop. 1981/82:97 s. 110 f.).

Av 17 kap. 1 § HSL framgår att vårdavgifter och avgifter med anledning av att patienter uteblir från avtalade besök som utgångspunkt får tas ut enligt de grunder som regionen eller kommunen bestämmer. Vad som avses med begreppet avtalade besök berörs inte närmare i förarbetena till lagen (se bl.a. prop. 2016/17:43 s. 116 f. och prop. 2009/10:88 s. 21 f.).

I 15 a § tandvårdslagen (1985:125) finns en motsvarande bestämmelse om avgifter om ett barn eller en ungdom uteblir från ett avtalat tandvårdsbesök. JO har i ett tidigare beslut ansett att en kallelse med en reserverad tid för ett barns första tandvårdsbesök inte innebär att det har träffats en sådan överenskommelse med vårdnadshavarna att det är fråga om ett avtalat besök i tandvårdslagens mening (se JO 2017/18 s. 104).

I sitt remissvar gör Region Skåne bedömningen att endast en kallelse med ett erbjudande om aortascreening inte innebär att det är fråga om ett avtalat besök i hälso- och sjukvårdslagens mening. Jag instämmer i den bedömningen. Det var alltså fel av Kärilmottagningen vid Centralsjukhuset Kristianstad att i sådana

kallelser ange att patienten skulle debiteras en avgift vid uteblivet besök. Även debiteringen av AA för det uteblivna besöket var felaktig.

Felen har enligt Region Skåne berott på att kärlmottagningen uppfattade innehållet i avgiftsbilagan för 2022 som att en avgift fick tas ut. Jag kan visserligen konstatera att bilagan inte innehåller någon information om att avgifter med anledning av uteblivna besök förutsätter att det är fråga om avtalade besök. Detta krav framgår dock direkt av lag. Kärilmottagningen kan därför inte undgå kritik för utformningen av kallelserna och debiteringen av AA.

Jag vill samtidigt framhålla att jag ser positivt på de åtgärder som regionen beskriver har vidtagits för att motverka att liknande fel görs igen. Jag kan också konstatera att fakturan till AA har makulerats.

Det som i övrigt har kommit fram ger inte anledning till någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.